

EKONOMIA

Prekarietate formala

AINHOA ETXAIDE
AMORRORTU

Oinarrizko soldata igotzea erabaki du Espainiako Gobernuak. Igoera eskasa, eta patronala argazkitik kanpo geratu delako urrats ausarta denik ezin esan. Euskal sindikatuak igoera kritikatu dute, ez da nahikoa bertako errealitate ekonomikoan, eta bizitza hori baino gehiago garestitu digute gainera. Salatu dute Madrilen eta hango eragileen artean adostu dela. Hego Euskal Herrian, 1.200 euroko oinarrizko soldataren alde atera gara kalera, hor kokatu dugu minimoa, eta eskakizuna ez dago elkarriketa mahai horretan, ezta azken helburu bezala ere -1.059 euro da, euren iritziz, oinarrizkoa-.

Kontuan hartzekoa da Nafarroako eta EAEko patronalek -baita ondoan dituzten sailburu eta kontseilariak ere- egin duten zalaparta urria. Ez dira eskuzabalagoak, ez da begirune kontua, ezta prekarietatearekin eta pobrezia-aren hedapenarekin kezkatzen hasiak direla ere. Igoera horrek ez du apenas ondorioirik izango hemen. Hitzarmen gehienetan soldatak gainetik daude. Eta erraza, oso erraza zaie oinarrizko soldatetik behera ordaintzea, lanaldi partzialetan ordu-estrak baimendu diren-etik adibidez. Prekarietateak balioa kendu dio oinarrizko soldatari, eta ez soilik kopuruz txikia delako. Lan merkatu formalean, formalidade hutsa bilakatzeko adina prekarietate dago, eta hortxe egin behar dira urratsak patronalaren baimenik gabe, emankorrek izango badira.

Sakoneko auzia lan merkatu ez-formalean dago dena den, oinarrizko lan eskubideak aitortu eta urtez urte hobetzea benetan eraginkorra izango litzatekeen eremuan. Etxeko Langileen Elkarteak salatu duenez, etxe barruan lan egiten duten 10etik 9k ez du oinarrizko soldata jasotzen, eta kanpoan lan egiten dutenen artean, soilik 4k jasotzen dute halakorik. Jakina denez, emakumeak gehien gehienak. Auzia ez da nolanhikoa, formalki lortzen diren hobekuntzek espazio ez-formalean ari direnak baztertzeko dituzten bakoitzean, haustura handiagoa egiten da gure artean. ●

ANALISIA

Telemedikuntza

MIKEL GARCIA IDIAKEZ

Salbuespen gisa saldu zigutena betikotze bidean da. Jaurlaritzak esan du telefono bidezko kontsultek segituko dutela, tresna eraginkorra direla aurrez aurreko kontsultaren aurre-pauso moduan. Sarri, baina, aurrez aurreko horretara ez gara iristen herritarrek, edo beranduegi iristen gara. Lehen mailako arretak bizi duen egoera larria begi-bistakoa da.

Medikuari -batzuetan erizainari, batzuetan harrerako langileari- telefonoz kontaktutakoaren arabera -edo whatsapppe bidalitako argazki pertsonalen arabera- duzuna aurrez aurrekora pasatzeko modukoa den erabakitzea, gaitzak baztertzeko edo are gehiago, urruneko diagnostikoa egitea normalizatzen ari gara. Hala dirudi, Eusko Jaurlaritzako Osasun sailburu Gotzone Sagarduik esanikoak entzunda edo osasun zentro ugari hartu duten joerari erreparatuta. Herritar arduratuez gain, osasungintzako profesionalak eurak dira prozedura hau salatzen dutenak, kalitatezko zerbitzurik ematen ez dela eta azken buruan zeharkako murrizketa dela sinetsita. Izan ere, itxaron-zerrenda gero eta puztuagoei aurre egiteko giza-baliabidetan behar adina inbertitu ordez, bidezidor eroso aurkitu du administrazioak: arreta -eta tratamendu- telematikoa.

Bidezidorra, baina, malda tranpatia da. Telefono bidezko arreta inola ere ez da kalitatezko arreta eta ezin du aurrez aurrekoa ordezkatu; asko gara telefono bidezko kontsulta medikuatan esperientzia surrealisten bat bizi izan dugunak. Hainbatetan, aurrez aurrekora iristeko prozesua luzatzea baino ez dakar hitzordu telefonikoaren protokoloak, eta jakin badakigu gaitza garaiz ez harrapatzeak zein ondorio izan ditzakeen. Aurrez aurreko baheketa ez egitearen ondorioak ere ezagunak zaizkigu -2020an, Osakidetza ez zituen koloneko 1.695 tumore eta bularreko 202 atzeman, pandemiagatik baheketa programak bertan behera geratu zirelako-, baina oraindik ere itxaron-zerrendak daude baheketetarako. Aurrez aurrekoaren premian, bada pribatura edo zuzenean larrialdietara jotzen duenik, larrialdiek gainezka are gehiago egitea eraginez.

Pandemiaren aurretik jada kexu ziren lehen arretako profesionalak: burokrazia eta paper artean itota zeuden, denborarik gabe pazienteak artatzeko, behar bezalako tratamendua jartzeko eta segimendua egiteko. Koxka bat gora egin du kolapsoak, eta larria da, osasunaz ari gara. Profesional gehiago eskatzen zituzten lehen eta profesional gehiago eskatzen dituzte orain osasungintzako langileek, ez hitzordu telefoniko gehiago. Gurpil eroak leku berera garamatza beti: lehentasunak non dauden eta diru publikoa zertan inbertitzen den. ●